

EXPUNERE DE MOTIVE

Regimul juridic de organizare și funcționare a asociațiilor și fundațiilor se întemeiază de mai multe decenii pe dispozițiile Legii nr.21/1924. Revigorarea acestui act normativ după 1989 a determinat coexistența sa alături de o legislație modernă, de reglementare a raporturilor juridice din sfera dreptului privat. Aplicarea acestui sistem normativ a scos în evidență elementele de supra-reglementare juridică existente în corpul Legii nr.21/1924, ceea ce a condus la împovărarea modului de exercitare a dreptului de asocierie consacrat de Constituție.

Această realitate juridică a impus, pe fondul multiplicării importante a asociațiilor și fundațiilor românești, o regândire a cadrului juridic în această materie, în măsură să pună mai eficient în valoare inițiativa privată în domeniile nelucrative.

În esență, ordonanța pe care o propunem introduce o abordare liberală în ceea ce privește modalitățile și procedurile de constituire a asociațiilor și fundațiilor, funcționarea internă a acestora, precum și raporturile lor cu autoritățile publice. Distincția fundamentală dintre Legea nr.21/1924 și reglementarea nouă o constituie libertatea mai largă de care se bucură constituenții acestor entități, în privința asocierii și a modului de structurare internă a raporturilor dintre ei. Într-adevăr, o lege care se adresează societății civile nu are a se preocupa în mod excesiv de reglementarea raporturilor dintre persoane private – în sensul de a le prescrie reguli imperative de organizare și funcționare a organelor aparținând entităților pe care le înființează și de a marca o legătură exagerată cu organele statului – ci să ofere doar spațiul în cadrul căruia aceste persoane își pot stabili, ele singure, condițiile de coexistență juridică.

Propunerea noastră de reglementare urmărește, de asemenea, să consacre rolul statului de partener și, într-o anumită măsură, de promotor al organizațiilor neguvernamentale, în ceea ce privește concentrarea comună asupra problemelor ce interesează, în egală măsură, sfera publică și cea privată.

În legătură cu structura ordonanței privind asociațiile și fundațiile, aceasta evidențiază 12 capitole cu următorul conținut sintetic :

În Capitolul I, intitulat "Dispoziții generale", sunt consacrate modalitatea juridică și scopul asocierii, cu mențiunea că, prin referirea generică la persoane juridice, sunt avute în vedere și cele de drept public, tocmai în scopul de a sublinia dimensiunea privată pe care statul este necesar să și-o asume, pe poziții de egalitate juridică cu subiectele de drept privat. Totodată, capitolul conține un set de principii juridice care se situează la baza legii și care sunt menite să constituie puncte de reper pentru orice persoană care, în situații determinate, trebuie să aplice legea și nu dispune de un text expres, adecvat situațiilor respective.

Capitolul II, intitulat "Înființarea asociațiilor și a fundațiilor" cuprinde două secțiuni în care sunt reglementate ansamblul regulilor de procedură a căror respectare este necesară în vederea înființării asociațiilor, respectiv a fundațiilor, ca persoane juridice.

Elementele novatoare ale acestei proceduri sunt reprezentate de formalitățile și fazele reduse numeric, cu eliminarea controlului administrativ (al ministerului de resort), dar cu potențarea controlului de legalitate exercitat de un judecător desemnat de președintele instanței în scopul înscrierii în registrul asociațiilor și fundațiilor. Această din urmă soluție legislativă asigură regimul uniform de dobândire a personalității juridice, de către subiectele colective de drept privat, astfel după cum s-a impus această orientare prin dispozițiile Ordonanței de urgență a Guvernului nr.32/1997 pentru modificarea și completarea Legii nr.31/1990 privind societățile comerciale.

Organizarea și funcționarea asociațiilor și fundațiilor fac obiectul Capitolului III din ordonanță. În cele două secțiuni ale capitolului, rezervate asociațiilor și, respectiv fundațiilor, normele juridice instituie unele dispoziții imperative privind competențele organelor asociațiilor și fundațiilor lăsând, în schimb, un spațiu de manevră apreciabil, la îndemâna constituentelor, în conturarea oricăror altor atribuții ce ar putea fi conferite acestor organe.

În cuprinsul Capitolului IV intitulat "Modificarea actului constitutiv și a statutului" se regăsesc, în esență, norme de trimitere la procedura de constituire și înscriere, astfel încât și acest moment al existenței persoanei juridice să beneficieze de un tratament legal cât mai flexibil.

Capitolul V consacrat "Federațiilor" enunță succint condițiile în care două sau mai multe asociații sau fundații se pot constitui în federații.

Capitolul VI introduce o dimensiune calitativ nouă a asociațiilor și fundațiilor. Este vorba de recunoașterea acestora ca fiind de utilitate publică, pe baza unor condiții determinate și în scopul exercitării unor drepturi și asumării unor obligații, de către aceste persoane juridice, în sfera scopului în a cărui considerare au înțeles să se constituie. Instituirea acestei noi dimensiuni este menită să confere o finalitate socială demersului de exercitare a dreptului la asociere și să încurajeze activismul acestor asociații și fundații a căror constituire a reprezentat doar înțelesul unei existențe juridice pe termen lung, subsumată efectiv realizării scopului propus.

Capitolul VII enunță veniturile asociațiilor și fundațiilor și le reglementează regimul de utilizare.

Capitolul VIII, intitulat "Relațiile cu autoritățile publice" modifică în mod fundamental poziția organelor statului în raport cu asociațiile și fundațiile. În esență, acestea din urmă se bucură de accesul la informațiile de interes public deținute de autoritățile publice, de o legătură instituționalizată cu organele administrației publice centrale și locale, în scopul unei implicări comune în activități de examinare și soluționare a diferitelor probleme din cadrul societății civile.

Dizolvarea asociațiilor și fundațiilor, urmată de lichidarea acestora, constituie obiectul Secțiunilor 1 și 2 din Capitolul IX și se distinge printr-un set de norme procedurale simplificate. În plus, o dispoziție expresă precizează că bunurile rămase în urma lichidării nu se pot transmite către persoane fizice, dar pot fi dobândite de către persoane juridice de drept privat sau de drept public, printr-o procedură stabilită în statutul asociației sau fundației.

Capitolul X, este destinat modului de constituire și naturii juridice a Registrului Național al persoanelor juridice fără scop patrimonial, registru ce are ca rol, evidența centralizată la nivel național a acestora.

Dispozițiile speciale din Capitolul XI precizează modalitatea prin care persoanele juridice străine fără scop patrimonial pot fi recunoscute în România, și, de asemenea, condițiile în care asociațiile și fundațiile constituite ca persoane juridice române de către persoane fizice sau juridice străine pot dobândi, pe durata de funcționare, dreptul de proprietate și orice alte drepturi reale asupra terenurilor necesare pentru realizarea scopului pentru care au fost constituite.

În Capitolul XII intitulat "Dispoziții finale și tranzitorii" se regăsesc normele juridice deja consacrate de tehnica legislativă în privința aplicării legii civile în timp, precum și unele referiri la regimul anumitor specii de asociații și fundații constituite în baza Legii nr.21/1924, în domenii de activitate determinate.

Menționăm că la elaborarea ordonanței au fost avute în vedere evoluțiile în această materie, din statele occidentale, în scopul realizării unei armonizări cu legislația străină.

Față de cele prezentate mai sus, a fost întocmit proiectul de lege alăturat, în vederea aprobării Ordonanței Guvernului cu privire la asociații și fundații, pe care îl supunem Parlamentului spre adoptare.

PRIM-MINISTRU,

Mugur Isărescu

